EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 29.07.2005
COM(2005) 348 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

par Regulas (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem piemērošanu 2004. gadā

{SEK(2005) 1025}

PRIEKŠVĀRDS

Regulas (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem[1], kura ir spēkā no 2001. gada 3. decembra, 17. panta 1. punktā paredzēts, ka ikviena iestāde reizi gadā publicē ziņojumu par iepriekšējo gadu. Šajā ziņojumā iestādes norāda, cik gadījumos tās atteikušas nodrošināt piekļuvi pieprasītiem dokumentiem un sniedz šādu atteikumu iemeslus. Ziņojumā arī jānorāda to ierobežotas izpaušanas dokumentu skaits, kuru norādes nav iekļautas dokumentu publiskajā reģistrā.

Šis ziņojums par 2004. gadu ir trešais ziņojums, kuru Komisija iesniedz saskaņā ar minētajiem noteikumiem.

Šā ziņojuma pielikumā ir sniegti statistikas dati par izskatītajiem pieteikumiem. Virknē tabulu uzrādīti dati par visiem trim gadiem, kopš regula tiek piemērota, tādējādi dodot iespēju izsekot regulas īstenošanas tendencēm. Šajā sakarā ir jāuzsver, ka statistikas dati attiecas tikai uz piekļuves pieteikumiem par nepublicētiem dokumentiem un neietver ne publicētu dokumentu pasūtījumus, ne informācijas pieprasījumus.

Pielikumā ir arī sniegta izvērsta analīze par piekļuves pieteikumiem un izņēmumu piemērošanu, kā arī pārskats par ombudam iesniegtajām sūdzībām un tiesas procesiem.

[1] OV L 145, 31.05.2001., 43. lpp.

1. KONKRĒTI PASĀKUMI SAISTĪBĀ AR REGULAS PIEMĒROŠANU

1.1. Komisija 2004. gada 30. janvārī pieņēma paziņojumu par principu īstenošanu, kas noteikti Regulas 1049/2001 17. panta 2. punktā.

1.2. No 2003. gada 1. oktobra Regula 1049/2001 ir piemērojama esošajām Kopienas aģentūrām. Šīs aģentūras 2004. gada laikā pieņēma noteikumus regulas īstenošanai. Attiecībā uz jaunveidojamām aģentūrām Regulas 1049/2001 piemērošana tiek paredzēta vienā no dibināšanas akta pantiem.

1.3. Komisijas priekšlikums par to, lai Kopienas iestādēm un struktūrām piemērotu Orhūsas Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un pieeju tiesu varai vides jautājumos[2], bija dokuments, pamatojoties uz kuru Eiropas Parlaments pieņēma atzinumu pirmajā lasījumā un Padome panāca politisku vienošanos.

2. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA

2.1. Pēc Eiropas Savienības paplašināšanās 2004. gada 1. maijā Komisijas iekšējo dokumentu reģistrs tika pielāgots, lai aptvertu visas 20 oficiālās valodas. Ir tieši pieejams KOM sērijas galīgo dokumentu, kā arī Komisijas sanāksmju dienas kārtību un protokolu pilns teksts. Komisija turpina reģistra tehnisko pilnveidi, lai nodrošinātu tiešu piekļuvi arī citu sēriju dokumentiem.

2.2. Kopš 2003. gada decembra iekšējo dokumentu reģistrs ir papildināts ar īpašu reģistru, kurā iekļauti to komiteju darba dokumenti, kuras Komisijai palīdz īstenot tās izpildes pilnvaras. Reģistrā ietverti tie komiteju darba dokumenti, kuri iesniegti Eiropas Parlamentam saskaņā ar „komitoloģijas" lēmuma[3] noteikumiem.

2.3. Tīmekļa vietne „Pārskatāmība un piekļuve dokumentiem", kura ir pieejama *EUROPA* portālā, 2004. gadā apmeklēta 1 384 108 reizes (aprēķināts, balstoties uz atvērtajiem ekrāniem), kas ir vidēji 115 342 reizes mēnesī jeb teju 5250 reizes darba dienā. Tas ir trīsreiz vairāk nekā 2003. gadā.

2.4. Trīs iestāžu kopīgā brošūra, kas 2002. gadā tika publicēta visās Kopienas oficiālajās valodās, kuru tolaik bija 11[4], ir iztulkota 9 jaunajās Kopienas valodās. Šīs brošūras būs pieejamas pārstāvniecībās, delegācijās, informācijas punktos un tīklos.

2.5. Trīs iestādes turpināja priekšizpēti par informācijas instrumenta izveidi „tiesiskuma, brīvības un drošības" jomā.

---

2 KOM(2003) 622 galīgais.

3 Padomes 1999. gada 28. jūnija Lēmums (1999/468/EK), ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas kārtību, OV L 184, 17.07.1999., 23. lpp.

4 Kataloga numurs KA-41-01-187-FR-C ISBN 92-894-1904-0

3. SADARBĪBA AR CITĀM IESTĀDĒM UN DALĪBVALSTĪM

3.1. Regulas 15. panta 2. punktā paredzētā starpiestāžu komisija 2004. gadā netikās politiskā līmenī. Savukārt par Regulas 1049/2001 īstenošanu atbildīgie dienesti Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas ģenerālsekretariātos turpināja apmainīties ar informāciju un pieredzi, lai noteiktu labāko praksi un nodrošinātu regulas konsekventu piemērošanu.

3.2. Nīderlandes prezidentūra 2004. gada 25. un 26. novembrī Hāgā organizēja otru pārskatāmībai Eiropā veltītu konferenci, lai apkopotu pirmos rezultātus par Regulas 1049/2001 piemērošanu, pievienojoties desmit jaunajām dalībvalstīm.

4. PIEKĻUVES PIETEIKUMU ANALĪZE

4.1. Pieteikumu skaita pastāvīgā pieauguma tendence, kas tika konstatēta kopš regulas pieņemšanas brīža, turpinājās arī pagājušā gadā:

– salīdzinot 2002. un 2003. gadu, sākotnējo pieteikumu skaits pieauga no 991 līdz 1523 jeb par 53,7 %;

– 2004. gadā tika reģistrēti 2600 sākotnējie pieteikumi, kas ir par 1077 pieteikumiem jeb 70,72 % vairāk nekā 2003. gadā.

4.2. Attiecībā uz atkārtotiem pieteikumiem pieaugums bija mazāk izteikts:

– salīdzinot 2002. un 2003. gadu, to skaits pieauga no 96 līdz 143 jeb par 48,96 %;

– 2004. gadā atkārtoto pieteikumu skaits bija 162, kas ir par 19 pieteikumiem jeb 13,29 % vairāk nekā 2003. gadā.

4.3. Pieteikumu sadalījums pa interesējošām tēmām ir palicis gandrīz tāds pats kā iepriekšējos gados. Vislielāko interesi joprojām piesaista konkurences, muitas nodevu un netiešo nodokļu, iekšējā tirgus un vides jautājumi, par kuriem kopumā saņemti gandrīz 40 % pieteikumu.

4.4. Pieteikumu sadalījums pa sociāli profesionālajām kategorijām nav būtiski mainījies. Dažādas interešu grupas, NVO un uzņēmumi ir iesnieguši vairāk nekā ceturto daļu no pieteikumu kopskaita.

4.5. Vairāk nekā ceturto daļu pieteikumu (26,42 %) ir iesniegušas Beļģijā reģistrētas personas vai struktūras, kas izskaidrojams ar lielo skaitu starptautisku uzņēmumu, starptautisku advokātu biroju, apvienību un NVO, kuri darbojas Eiropas līmenī un kuru biroji ir Briselē. Citādi lielākā daļa pieteikumu bijusi no Vācijas, Itālijas, Francijas, Apvienotās Karalistes, Spānijas un Nīderlandes, kopumā veidojot mazliet vairāk nekā pusi no visiem pieteikumiem. Jauno dalībvalstu daļa proporcionāli ir samērā pieticīga (4,31 %).

5. PIEKĻUVES TIESĪBU IZŅĒMUMU PIEMĒROŠANA

5.1. Pozitīvo atbilžu īpatsvars pieteikumu sākotnējā posmā ir gandrīz tāds pats kā 2003. gadā, samazinoties no 69,31 % uz 68,19 %. Pilns dokumentu teksts ir izpausts 64,8 % gadījumu, savukārt daļēja piekļuve pieprasītajiem dokumentiem ir piešķirta 3,39 % gadījumu.

Pozitīvo atbilžu īpatsvarā nav ņemts vērā ievērojamais to piekļuves pieteikumu skaits, kuri attiecas uz jau atklātībā nodotiem dokumentiem (teju katras piektais pieteikums). Turklāt jāpiemin, ka aptuveni 2 % gadījumu pieprasījums bija par neesošu dokumentu.

5.2. Sākotnējo lēmumu apstiprinājuma īpatsvars būtiski pieauga – no 61,57 % līdz 73,21 % gadījumu.

Pilnībā pozitīvu atbilžu īpatsvars, kas sniegtas pēc sākotnējā atteikuma, samazinājās no 30,13 % uz 9,09 %. Savukārt to lēmumu īpatsvars, ar kuriem pēc sākotnējā atteikuma piešķir daļēju piekļuvi, ir vairāk nekā divkāršojies no 8,29 % uz 17,7 %.

Pieteikumu izskatīšanas procedūras noslēgumā sniegto pozitīvo atbilžu īpatsvars bija 70 % (salīdzinājumā ar 72,82 % 2003. gadā) – 65,45 % gadījumu dokumenti tika izpausti pilnībā, bet 4,58 % gadījumu tika piešķirta daļēja piekļuve.

5.3. Sākotnējā posmā galvenais atteikumu iemesls joprojām ir pārbaužu, izmeklēšanas un revīzijas darbību mērķa aizsardzība (4. panta 2. punkta 3. ievilkums), lai gan uz šā izņēmuma pamata izteikto atteikumu īpatsvars ir nedaudz samazinājies – no 37,55 % uz 31,81 %. Lielākajā daļā gadījumu runa ir par piekļuves pieteikumiem attiecībā uz oficiāla paziņojuma vēstulēm, pamatotiem atzinumiem vai citiem dokumentiem saistībā ar vēl nepabeigtām pārkāpumu procedūrām vai arī dokumentiem saistībā ar izmeklēšanu konkurences politikas jomā.

Otrs atteikumu iemesls ir Komisijas lēmumu pieņemšanas procesa aizsardzība (4. panta 3. punkts). Uz šā izņēmuma pamata izteikto atteikumu īpatsvars ir pieaudzis no 20,92 % uz 25,44 %.

5.4. Galvenie iemesli, pamatojoties uz kuriem tiek sniegts piekļuves atteikuma apstiprinājums, ir tādi paši kā sākotnējā posmā:

– izmeklēšanas darbību mērķa aizsardzība (26,32 %);

– lēmumu pieņemšanas procesa aizsardzība (21,75 %).

Bez tam ir jāpiemin, ka komerciālo interešu aizsardzība ir bijusi par pamatu krietni lielākam atteikumu skaitam atkārtotās izskatīšanas posmā nekā 2003. gadā, palielinoties no 11,87 % uz 15,79 %. Uz šā izņēmuma pamata izteikto atteikumu īpatsvars ir ievērojami lielāks nekā sākotnējā posmā (8,33 %).

6. EIROPAS OMBUDAM IESNIEGTĀS SŪDZĪBAS

6.1. Ombuds 2004. gadā slēdza 13 sūdzību lietas pret Komisiju saistībā ar atteikumu sniegt piekļuvi dokumentiem. Piecos gadījumos ombuds secināja, ka tas nav bijis administratīvas kļūmes gadījums. Vēl piecos gadījumos tika rasts izlīgums vai attiecīgajā laikā strīds tika atrisināts. Trīs sūdzību rezultātā ombuds izteica kritiskas piezīmes.

6.2. Ombudam 2004. gada laikā tika iesniegtas 11 jaunas sūdzības. No tām četras attiecās uz atteikumu sniegt piekļuvi dokumentiem, kas sagatavoti vai saņemti sakarā ar pārkāpumu procedūru (oficiāli paziņojumi, pamatoti atzinumi, dalībvalstu atbildes).

7. PRASĪBAS TIESĀ

7.1. Pirmās instances tiesa pasludināja divus spriedumus, ar kuriem tika noraidīta prasība pret lēmumu atteikt piekļuvi dokumentam. Bez tam, atceļot Pirmās instances tiesas spriedumu, Tiesa atcēla vienu negatīvu Padomes un Komisijas lēmumu.

– Pirmās instances tiesas 2004. gada 23. novembra spriedums lietā T-84/03, *Turco* pret Padomi

– Pirmās instances tiesas 2004. gada 30. novembra spriedums lietā T-168/02, *Internationaler Tierschutzfonds* pret Komisiju

– Tiesas 2004. gada 22. janvāra spriedums lietā C-353/01 P, *Mattila* pret Padomi un Komisiju

7.2. Pamatojoties uz Regulu 1049/2001, 2004. gadā pret Komisijas lēmumiem tika iesniegtas deviņas jaunas prasības:

– *Association de la Presse internationale* pret Komisiju, lieta T-36/04 ;

– *Bavarian Lager* pret Komisiju, lieta T-194/04;

– *Co-Frutta* pret Komisiju, lieta T-446/04;

– *Franchet-Byk* pret Komisiju, lieta T-70/04;

– *Port Support Customs Agency* pret Komisiju, lieta T-319/04;

– *Terezakis* pret Komisiju, lieta T-380/04;

– *Ultradent* pret Komisiju, lieta T-237/04;

– *UPS* pret Komisiju, lieta T-284/04;

– Valero Jordana pret Komisiju, lieta T-161/04.

8. SECINĀJUMI

Sabiedrības intereses pieaugums par piekļuvi nepublicētiem Komisijas dokumentiem bija vērojams arī 2004. gadā. Tāpat kā iepriekšējos gados liela daļa (vairāk nekā 40 %) pieteikumu ir no uzņēmumiem, NVO, advokātu birojiem vai dažādām interešu grupām.

Analizējot piekļuves pieteikumus, kopiespaids ir tāds, ka to būtiska daļa attiecas uz Komisijas darbībām, kontrolējot Kopienas tiesību piemērošanu. Ļoti daudzos gadījumos šo piekļuves pieteikumu mērķis ir iegūt dokumentus, kuri varētu pamatot prasītāja nostāju attiecībā uz sūdzību, piemēram, par varbūtēju Kopienas tiesību pārkāpumu vai attiecībā uz administratīvu vai tiesas procesu. Jāpiebilst, ka šie pieteikumi parasti attiecas uz lielu dokumentu apjomu un ka pieprasīto dokumentu izskatīšana nozīmē lielu administratīvo darbu.

Visbiežākie atteikuma iemesli ir saistīti ar šādu interešu aizsardzību: izmeklēšanas mērķi, uzņēmumu komerciālās intereses un Komisijas lēmumu pieņemšanas process. Šo pēdējo izņēmumu vairāk piemēro tādēļ, lai aizsargātu konkrētiem adresātiem paredzētu lēmumu pieņemšanu, nekā likumdošanas procesu. Likumdošanas jomā ir tendence arvien vairāk dokumentus publiskot, negaidot piekļuves pieprasījumu.

Lai gan pieteikumu skaits pieaug, ombudam iesniegto sūdzību skaits sakarā ar Regulas 1049/2001 piemērošanu saglabājas stabils. Vairumā gadījumu ombuds vai nu secināja, ka nav bijis administratīvas kļūmes, vai konstatēja, ka lieta jau ir atrisināta sūdzības iesniedzējam labvēlīgi.

Pirmās instances tiesa apstiprināja savu interpretāciju par izņēmumu saistībā ar dalībvalstu tiesībām iestāties pret Komisijai iesniegto dokumentu izpaušanu.